

Namn att minnas

Bertil Zachrisson

Då vår egen Napoleon — lätt igenkännlig på härskarlaterna, ärelystnaden, profilen och pannluggen — Olof Palme i sin store föregångares spår vankade på Korsikas kust, försjunken i tankar på sin regeringsombildning, fick han en ingivelse från ovan eller i varje fall från Svenska missionsförbundet.

En socialdemokratisk statsrådsutnämning är icke som den godtrogne gräsroten tilläventyrs föreställer sig en fråga om att finna den person, som bör vara den mest kompetente innehavaren av posten. Det är i stället en fråga om att finna den pusselbit, som bör motsvara ett visst, välbehövligt rösttillskott vid nästa val. Hr Palmes kalkyler visade att han behövde en återförsäkran, eller om man så vill — för att tala med Svenska Dagbladets illvillige ledarskribent — en gisslan inom de kristna socialdemokraternas led. Så kom det sig att Bertil Zachrisson, en av Broderskapsrörelsens främsta företrädare, vid ingången av november förra året råkade bli utbildningsminister.

I samband härmed utropade Dagens Nyheter på ledande plats "Stackars Zachrisson!", och däri kan man blott instämma. Det kan inte vara lätt att ta över efter två sådana bjässar som Ingvar Carlsson och Sven Moberg. Jämfört med dem måste Zachrisson givetvis te sig som en dvärg. Man kan rent av komma att tänka på den av E T A Hoffmann odödliggjorde Klein-Zaches, som förresten i skepnad av en på sin tid känd svensk författare går igen i Strindbergs "Svarta Fanor" under benämningen Lille Zachris.

Men vår nye Lille Zachris kan trösta sig med att han har en fast grund att stå på. Denna grund, som ju ursprungligen murades av ingen mindre än hans store företrädare Olof Palme, heter grundskolan. Och på den reser sig ett bildningens bygge, svindlande skönt ur varje sant socialistisk synpunkt, där övervåningen är av modell Pukas och själva den krönande spiran = U 68.

Det har visserligen förekommit en hel del dumt klankande på den nya skolan. Under-

sökningar av olika slag har visat vad man kallar brister: exempelvis att ordningen är otillräcklig för att inte säga obefintlig, att ett stort antal lärare följaktligen skulle vilja byta yrke, att elevernas språkkunskap är under all kritik, att deras litterära allmänorientering och historiska bakgrund är lika med noll och att de känner större vantrivsel i skolan än några andra skolbarn i hela världen.

Men, som redan Alva Myrdal påpekat, den nya skolan kan inte bli bra förrän den surdeg, som är de gamla lärarna, försvunnit. Så länge man inte blivit av med dessa förhårdade skolfuxar och krubbitare, som av sina elever kräver goda kunskaper och gott uppförande i stället för god socialistisk samhällsanda, kan man verkligen inte begära några underverk. Är förresten inte — djupare sett — många föregivna brister i själva verket hoppingivande tecken? Att eleverna är oordentliga och vantrivs tyder ju på en antiauktoritär inställning och en kritisk omdömesförmåga. Att deras språkkunskaper är svaga, skyddar dem för beblandning med farliga utlänningar, av vilka många faktiskt kan vara medborgare i EG- och/eller NATO-länder. Vad slutligen litteraturkunskaperna angår, så bör de kunna reda sig om de får se "Spelet om plugget" och läsa progressiva författare som bredvidläsning i skolan.

Även när det gäller Pukas och U 68 har dessvärre kverulans som bekant icke saknats. Men ej heller därav bör Lille Zachris låta sitt mod nedslås. När en gammal akademisk perukstock som rector magnificus Torgny T:son Segerstedt säger att U 68 kan göra honom nästan besinningslös av raseri, då bör det stå klart att man är på rätt väg. Och när en notoriskt reaktionär stofil som professor Gunnar Biörck utropar: "Rädda universiteten!", då kan man känna sig på den säkra sidan, så mycket mer som ej endast de andra professorerna utan också alla de omdömeslösa studenterna ropar detsamma.

Det betyder bara att vi är ett föregångsland.

Vi är det första land på jorden som avskaffat städerna, nu fortsätter vi med universiteten. Ordet universitet har visserligen något allmänomfattande i sig, men vem vet det nu för tiden och det låter inte jämlikt. Synd att man inte kan döpa om universiteten till folkskolor först som sist, men då kan det ju bli förväxling med de förnämliga folkhögskolorna, där vår nye utbildningsminister en gång verkat som lärare. Huvudsaken är att vi i stället för ett halvdussin universitet får ett tjugotal högskolor, att man inte blandar ihop utbildning med forskning och framför allt: att inte oansvariga akademiska lärare och elever får något att säga till om utan att regeringen tar hand om allt.

Vad har nu Lille Zachris för förutsättningar att förverkliga den socialistiska utbildningsvisionen? Låt oss se. Han föddes i Göteborg 1926 och växte upp i ett frikyrkligt arbetarhem. Han blev student i sin födelsestad 1945 och avlade teol-fil-examen där två år senare. 1949 blev han fil kand i Uppsala och var 1951—53 sekreterare och 1956—61 ordförande i Fria kristliga gymnasist- och studentrörelsen. Till skolöverstyrelsen kom han 1955 som utredningssekreterare och under åren 1957—62 var han folkhögskolelärare först i Kalix och sedan i Karlskoga. Sistnämnda år utsågs han till chefredaktör för Svenska Missionsförbundets Svensk Veckotidning, en befattning, för vilken han även meriterat sig som andre sek-

reterare i Missionsförbundets ungdomsrörelse 1953—58. Redaktörsskapet meriterade honom i sin tur till att bli vice ordförande i Broderskapsrörelsen. Som sådan engagerade han sig i Vietnamrörelsen, och en februarikväll 1968 såg man i fackelskenet på Sergelstorg hans ansikte skymta mellan Olof Palmes och den nordvietnamesiske Moskvaambassadörens.

Därmed var hans lycka gjord. Olof Palme är inte den som glömmer ett sådant ansikte. Nästa år satt Lille Zachris i riksdagen och kom snart in i kulturutskottet och kyrka-statutredningen. Att han har gott politiskt omdöme — utöver sina rent sakliga meriter — visade han genom att så snart han blivit statsråd byta åsikt om förskolemonopolet, som han omedelbart innan bekämpat men nu biträdde. Dessvärre lyckades han inte förhindra fortsatt socialdemokratisk tillbakagång vid extravalet i Piteå, dit han skickats i stället för sin store föregångare Olof Palme, men partiet behöll dock majoriteten. Och med hjälp av kulturrådet — där visserligen en medlem är misstänkt för att inte vara socialist — skall nog vår Lille Zachris kunna infria sitt brage löfte om ett brett kulturutbud med vid folklig förankring. Kulturlivet kommer under hans ledning att präglas av om icke frihet så i gengäld jämlikhet — för att nu bara inte tala om Broderskap!

GU